

DTÖ DOHA MÜZAKERELERİ VE TARIM POLİTİKALARI

- **Prof. Dr. Ahmet ŞAHİNÖZ**
Başkent Üniversitesi

DÜNYA TARIM POLİTİKALARINDAKİ GELİŞMELER

MODERN EKONOMİ ÇAĞINDA, yani 21. yüzyılda;

➤ Tarım politikalarını, **küresel ekonomik yapılar ve eğilimler** dışında değerlendirmek artık mümkün değildir.

→ Ancak, doğal ve stratejik nedenlerden dolayı tarım uzunca bir süre yerelliğini koruyabilmiştir. Çünkü;

- Tarım herhangi bir ekonomik sektör,
- Tarım ürünü de herhangi bir iktisadi mal değildir.

TARIM; - Kendine Özgü bir Sosyal Yaşam Biçimi,
- Başlı Başına bir Toplumsal Sistemdir.

- Bu bağlamda;
- Gıda güvencesi → **Stratejik**
 - Köylünün geçimi → **Sosyal**
 - Oy deposu → **Siyasi**
 - Kalkınmanın dinamosu → **Ekonomik**

işlevleri bünyesinde barındıran tarım kesimi,
öteden beri DEVLET MÜDAHALESİNE tabi olmuştur.

❖ Tarım politikalarının **sistemik bir uygulamaya dönüşebilmesi ve dünya ölçeğine yaygınlaşması**, ancak II. Dünya Sava Sonrası gerçekleşebilmiştir;

- Savaş yılları: - «Gıda kıtlığı – Açlık»
- Savaş sonrası: - «Ekonomik kalkınma»,
 - «Soğuk Savaş»,
 - «Stratejik Silah».

— HEDEF: *Üretim ve Verimliliğin Arttırılması,*

— ARAÇ: - Fiyat Desteği (AB - OTP),
- Girdi Desteği (TR)

KÜRESEL EKONOMİ ÇAĞINDA TARIM POLİTİKALARI

➤ Küresel ekonominin *Kurumsal Paydaşları*: **DTÖ – IMF - DB** tarafından belirlenmektedir.

❖ **DTÖ Tarım Anlaşması** (1994), geleneksel tarım politikalarında **bir kırılma noktası** olmuştur:

➔ Tarımsal üretim ve ticaret piyasa mekanizmasının yönlendirmesine bırakılacaktır:
(Tarımsal destekler üretimden bağımsız hale getirilecektir)

Tarımsal Serbestleşmede İkinci Aşama: DTÖ DOHA ROUND

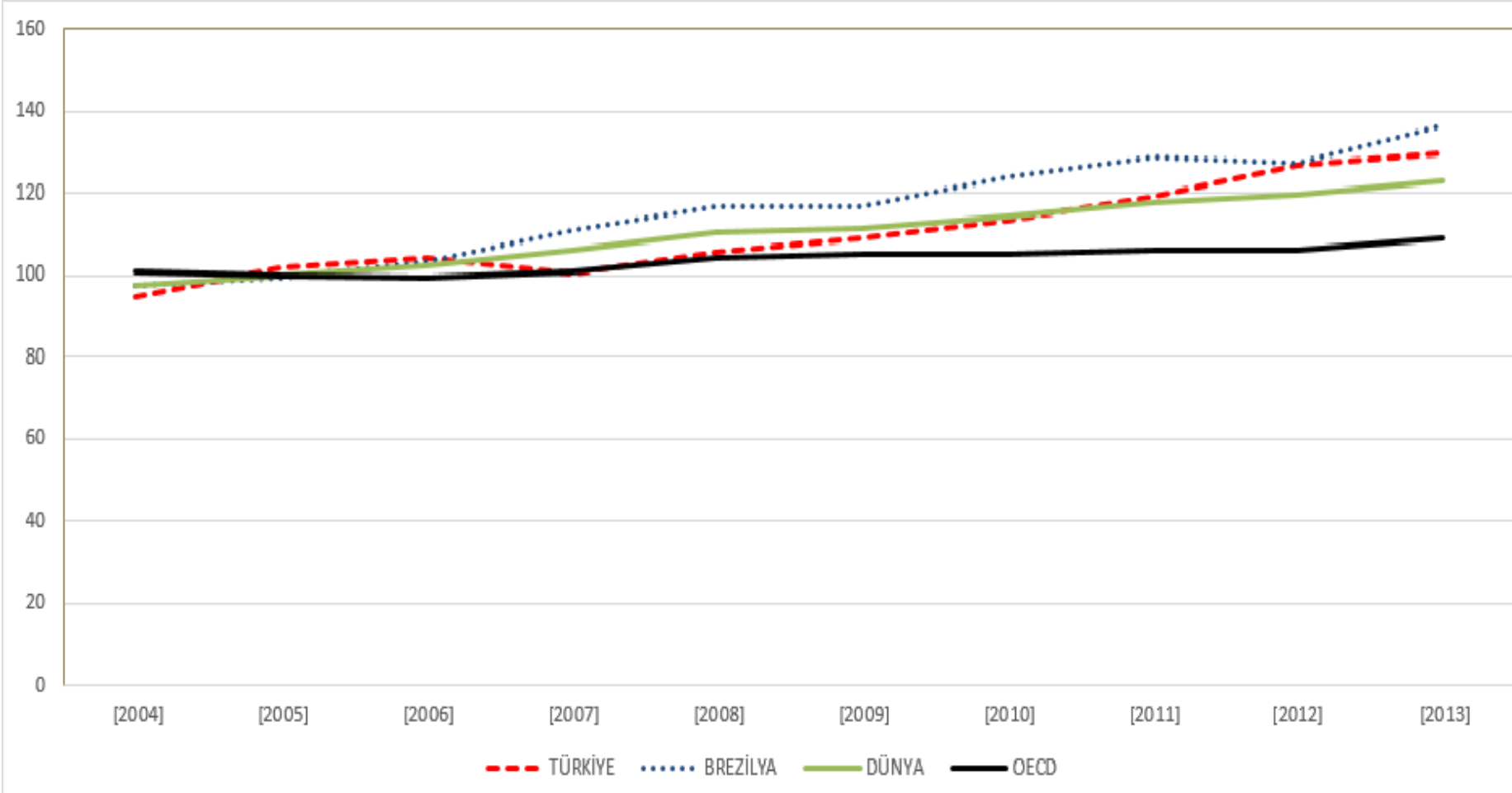
- İleri Tarım Müzakerelerinde Amaç:
- Tarımsal destekler,
 - İhracat sübvansiyonları ve
 - Koruma oranlarında indirim sağlamaktır.

Ancak **2007-2008 DÜNYA GIDA KRİZİ:**

Kuraklık + Spek. Sald. → Üretim → Fiyatlar (% 70-80)

Grafik.1: Dünya Gıda Krizi ve Gıda Fiyatlarındaki Gelişmeler
(Fiyat Endeksi: 2004-2006=100)

TARIM POLİTİKALARINDA YENİ PARADİGMA

«Stoklara sığmayan **üretim fazlası**» →

«**Kıtlık** her an kapımızı çalabilir»

★ **SERBESTLEŞME** 'den **GIDA GÜVENCESİ** ve **ÇEVRE**'ye

- Sonuç: – DOHA Tarım Müzakerelerinde Yavaşlama
 - 2010 Zirvesi (30 OECD + 10 Gelişen): sağlıklı beslenme
 - Ortak Tarım Politikası: «Güvenlik Ağı»

DOHA MÜZAKERELERİ UZUYOR:

2001 ?

❖ Her şeyden önce, ülkelerin DOHA'dan **beklentileri çok farklıdır.**

DURUM SAPTAMASI

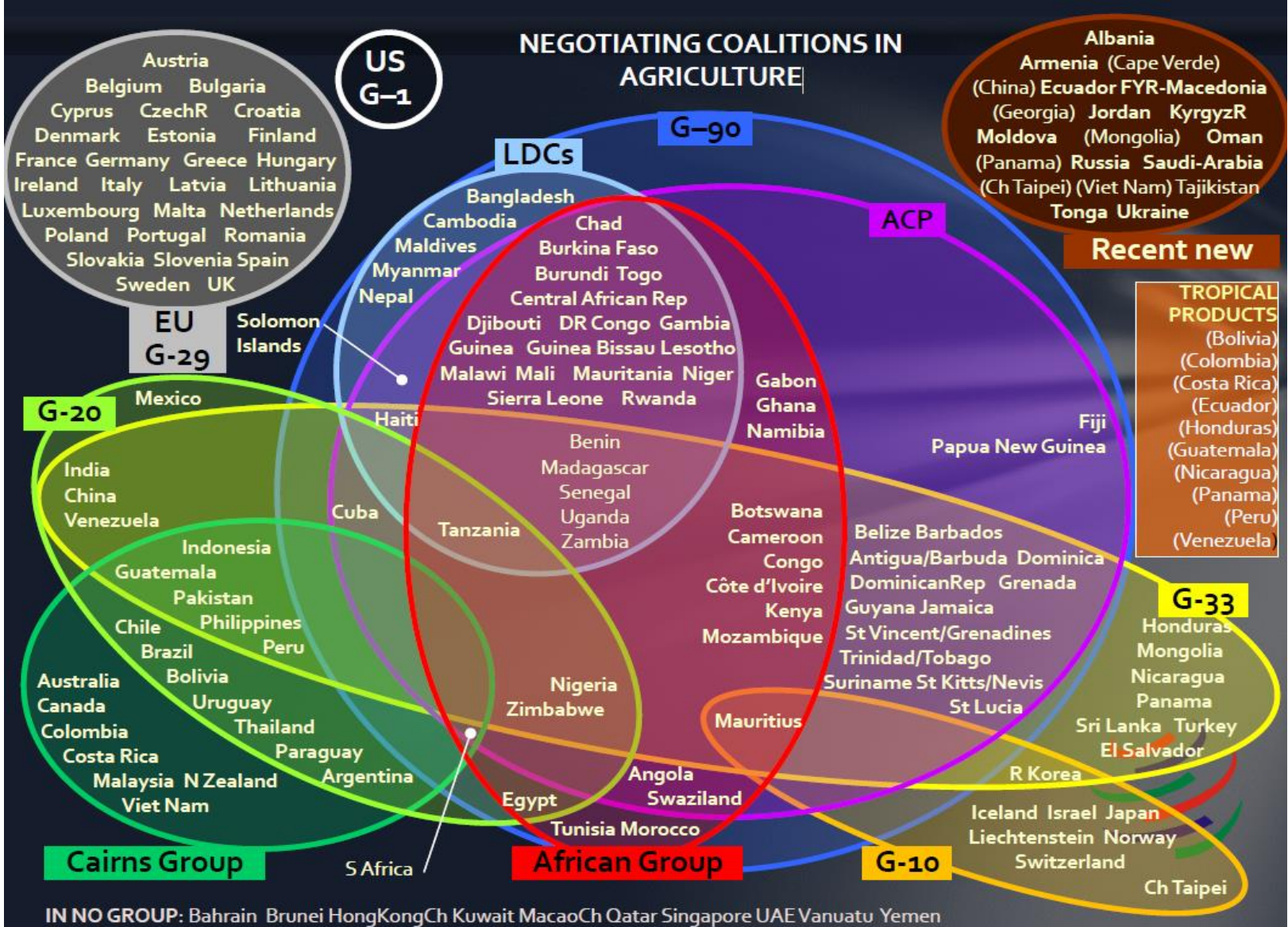
— **Basit Ayrım:** ▪ Aşırı Müdahaleciler,
▪ Müdahaleciler,
▪ Liberaller.

Ya da: Kuzey ≠ Güney

— **Karmaşık Ayrım:** ▪ Kuzey ≠ Kuzey → Cairns/AB, Cairns/ABD, AB/ABD, AB/AB
▪ Güney ≠ Güney → G20 (Brezilya)/G33 (Endonezya)/G90 (AKP)

— **Karmakarışık Ayrım:** G4 (ABD, AB, Brz. ve Hind.) ≠ G7 (G4 + Jap. Çin ve Avstr)

Grafik.2: DTÖ Doha Tarım Müzakere Grupları

SON DTÖ KONFERANSI: NAIROBI (2015)

«Bakanlar Deklarasyonu»

- ★ TARIM DOSYASI: 1▪ *Özel Korunma Önlemleri Mekanizması,*
2▪ *Gıda Güvencesi Amaçlı Kamu Stokları ve*
3▪ *İhracatta Rekabet.*
- 1▪ Başlığa Destek : Türkiye, Çin ve Hindistan.
” İtiraz: ABD, AB, Kanada, Avustralya, Brezilya, Arjantin.
- 2▪ Başlığa Destek: G33→Stok programları «yeşil kutu»ya girsin.
” İtiraz: AB, Kanada, Avustralya, Brezilya ve Kolombiya.
- 3▪ Başlığa Destek: G 33 ve G 90
” İtiraz: AB

SONUÇ: Tünelin ucu henüz gözüküyor.

TÜRKİYE

TARIM POLİTİKALARINDA DEĞİŞİM

★ Türkiye’de tarımın yönü öteden beri *iç talebe* dönüktür.

Bu bağlamda tarım politikaları: → *Gıda güvencesi,*

→ *Ekonomik kalkınmaya destek.*

▲ Müdahaleci Tarım Politikalarında İlk **Kırılma**: 24 Ocak 1980 (**IMF**)

▲ Müdahaleci Tarım Politikalarına **Siyasi Dönüş**: 1990’lı Yıllar → *İsraf ve istismar*

▲ **Liberal** Tarım Politikalarına Yönelim: «Tarım Reformu» (**IMF**) + (**DTÖ**)

Sonuç: • Küçük üretici, • Tarımsal göç, • Üretim, • Fiyatlar, • Gıda güvencesi, • Dışa bağımlılık, vs.

DOHA SÜRECİNDE TÜRKİYE İÇİN TARIM POLİTİKALARI

- ★ Geçmişin etkisiz, «tarım reformu»nun yetersiz ve günümüzün belirsiz politikaları ile Doha müzakerelerinin **uzaması** Türkiye’de;
- ➔ Yeni bir Tarım Politikasının gerekçesini oluşturmaktadır.

Politika Çerçevesi

- ▲ AMAÇLAR :
- Gıda güvencesi,
 - Üretici gelirlerinde istikrar,
 - Çevre ve insan sağlığını gözetten sürdürülebilir kalkınma,
 - İhracat yoluyla ödemeler dengesine katkı.

▲ **ARAÇLAR: I- Fark Ödeme:** ▪ Fiyat İstikrarı,
▪ Gelir Güvencesi,
▪ Tüketici Refahı,
▪ Dış Korunma.

II- Prim: ▪ Ürün Kalitesi ve Miktarı.

III- DGD: ▪ Sosyal Politika Aracı.

▲ **KISITLAR:** ● **İç Kısıtlar:** Yapısal Sorunlar,
● **Dış Kısıtlar:** DTÖ Kuralları + OTP'nin Yönü.

DİKKAT: *Doha müzakerelerinin uzaması, yapısal sorunların çözümünde Türkiye için büyük bir fırsattır.*

SON SÖZ

❖ «**Gıda Güvencesi, dünyada tüm uluslar için temel bir haktır.**» (BM)